

HØRING – GJENNOMFØRING I NORSK RETT AV EUs NYE BASISFORORDNING OM ALKOHOLSTERKE DRIKKER (32019R0787)

På vegne av Landbruks- og matdepartementet sender Mattilsynet på høring et forslag om gjennomføring i norsk rett av EUs nye basisforordning om alkoholsterke drikker (32019R0787), i forskrift 11. oktober 2006 nr. 1148 om alkoholsterke og aromatiserte drikker mv.

Vi sendte EU-kommisjonens utkast til ny basisforordning om alkoholsterke drikker på høring 22. mars 2017. Den høringen gjaldt i utgangspunktet også den senere gjennomføringen i norsk rett av den nye forordningen. Ettersom Europaparlamentet og Rådet har gjort flere endringer i EU-kommisjonens utkast, sender vi for ordens skyld også den fastsatte nye basisforordningen på høring.

Ettersom forordningen allerede er vedtatt i EU, er det i praksis svært begrensede muligheter til å kunne påvirke innholdet i den norske gjennomføringsforskriften i høringsrunden. Høring gjennomføres derfor hovedsakelig av informasjonshensyn.

Høringen gjennomføres med forbehold for utfallet av den videre prosessen med inkludering av forordningen i EØS-avtaleverket. Vi tar i utgangspunktet sikte på at de tekniske og materielle tilpasningene som per i dag er etablert til forordning (EF) nr. 110/2008 i EØS-avtaleverket, foreslås videreført under den nye basisforordningen, med mindre tilpasningene ikke lenger er relevante.

Innhold

Forordning (EU) 2019/787 opphever og erstatter den per i dag gjeldende basisforordningen om alkoholsterke drikker (forordning (EF) nr. 110/2008). Forordning (EF) nr. 110/2008 er med enkelte tilpasninger tatt inn i EØS-avtaleverket og gjennomført i norsk rett i forskrift om alkoholsterke og aromatiserte drikker mv.

Hovedformålet med den nye forordningen er å tilpasse bestemmelsene om Kommisjonens fullmakter og kompetanse til bestemmelsene i Lisboatraktaten om «delegated acts» og «implementing acts». Bestemmelsene i den nye forordningen er også modernisert i tråd med retningslinjene for bedre lovgivningspraksis («better regulation»). Den nye forordningen inneholder relativt få materielle endringer sammenliknet med bestemmelsene i forordning (EF) nr. 110/2008.

Eksempler på viktige endringer:

- Ny bestemmelse i artikkel 10 nr. 6 bokstav f) om bruk av begrepet "tørr" ("dry") på alkoholsterke drikker som ikke er søtete, heller ikke for avrundning av smaken.
- Nye bestemmelser i artikkel 10 nr. 7 første og annet ledd om
 - forbud (med visse unntak) mot bruk av betegnelsene på alkoholsterke drikker i vedlegg I og geografiske betegnelser, i beskrivelsen, presentasjonen eller merkingen av enhver drikk som ikke er i samsvar med kravene til den relevante kategorien i vedlegg I eller de relevante geografiske betegnelsene og
 - regulering av bruk av betegnelsene på alkoholsterke drikker i vedlegg I i presentasjonen og merkingen av aromaer som etterligner en alkoholsterk drikk eller bruken av disse i andre næringsmidler enn drikker, forutsatt at betegnelsene suppleres av begrepet "aroma" eller ethvert annet begrep med tilsvarende betydning.
- Nye bestemmelser i artiklene 11 og 12 om bruk av henholdsvis sammensatte betegnelser (compound terms) og henvisninger (allusions).
- Nye bestemmelser i artikkel 13 nr. 3 og 4 om beskrivelse, presentasjon og merking av blandinger (mixtures) og stikninger (blends).
- Ny bestemmelse i artikkel 14 nr. 1 om at det i tilfeller der det er gitt opplysninger om opprinnelsesstedet (place of provenance) til en alkoholsterk drikk (unntatt i form av geografiske betegnelser eller varemerker), skal dette være det stedet eller den regionen der det trinnet i produksjonsprosessen som ga den ferdige alkoholsterke drikken sin karakter og essensielle kvaliteter, fant sted. Videre framgår det av artikkel 14 nr. 2 at alkoholsterke drikker er unntatt fra kravet om opprinnelsesmerking av hovedingrediensen (jf. artikkel 26 nr. 3 i forordning (EU) nr. 1169/2011 (matinformasjonsforordningen) med tilhørende gjennomføringsbestemmelser).
- Nye bestemmelser i kapittel III om prosedyrer for søknader, endringer, registrering, innsigelser og oppheving av beskyttede geografiske betegnelser på alkoholsterke drikker. Bestemmelsene er bygget opp på tilsvarende måte som bestemmelsene som regulerer dette for øvrige næringsmidler i forordning (EU) nr. 1151/2012 med tilhørende gjennomføringsrettsakter. Beskyttelse av geografiske betegnelser på alkoholsterke drikker skal imidlertid fortsatt være en særskilt ordning, med vekt på de forholdene som er spesielle for alkoholsterke drikker. Per i dag er det også fastsatt særskilte bestemmelser om beskyttelse av geografiske betegnelser på aromatiserte vinprodukter og vin i henholdsvis forordning (EU) nr. 251/2014 og forordning (EU) nr. 1308/2013. De bestemmelsene er i all hovedsak bygget opp på tilsvarende måte som bestemmelsene om dette i forordning (EU) nr. 1151/2012.
- Ny bestemmelse i artikkel 33 om at Kommisjonen innen 8. juni 2021 skal fastsette en delegert forordning som etablerer et nytt elektronisk register som skal inneholde de geografiske betegnelsene på alkoholsterke drikker som til enhver tid er beskyttet i EU. Per i dag inneholder vedlegg III i forordning (EF) nr. 110/2008, listen over de beskyttede geografiske betegnelsene på alkoholsterke drikker i EU. På grunn av etableringen av det nye elektroniske registeret, inneholder ikke den nye forordningen et vedlegg som tilsvarer vedlegg III i forordning (EF) nr. 110/2008. Det er allerede etablert tre tilsvarende elektroniske registre i EU, som inneholder de betegnelsene som til enhver tid er beskyttet for henholdsvis vin etter forordning (EU) nr. 1308/2013, aromatiserte vinprodukter etter forordning (EU) nr. 251/2014 og øvrige næringsmidler etter forordning (EU) nr. 1151/2012.
- Nye bestemmelser i kategoriene 1 - 14 i vedlegg I (ikke tillatt med søtning, unntatt for avrundning av smaken), med maksimumsgrenser for søtning i den hensikt å runde av smaken. Det er også fastsatt nye bestemmelser som regulerer søtning av visse andre alkoholsterke drikker i kategoriene 15 - 44 i vedlegg I (i utgangspunktet tillatt med søtning), blant annet for vodka i kategori 15.

Forordningen trådte i kraft i EU 24. mai 2019 og skal i utgangspunktet gjelde i EU fra (må følges fra/"shall apply") 25. mai 2021. De fleste av bestemmelsene om geografiske betegnelser på alkoholsterke drikker skal imidlertid gjelde i EU allerede fra (må følges fra/"shall apply") 8. juni 2019. Se artikkel 51 nr. 1 og 2.

Konsekvensvurdering

Ettersom den nye forordningen om alkoholsterke drikker inneholder relativt få materielle endringer sammenliknet med forordning (EF) nr. 110/2008, som allerede er tatt inn i EØS-avtaleverket og gjennomført i norsk rett, legger Mattilsynet til grunn at den nye forordningen i utgangspunktet ikke vil medføre økonomiske, administrative eller andre konsekvenser av betydning verken for virksomhetene, myndighetene eller samfunnet for øvrig.

Vi mener imidlertid at de nye bestemmelsene i kapittel III om kravene og prosedyrene for beskyttelse av geografiske betegnelser på alkoholsterke drikker, kan medføre visse økonomiske og administrative konsekvenser for myndighetene sammenliknet med de bestemmelsene om dette som gjelder per i dag etter forordning (EF) nr. 110/2008. Årsaken til dette er at den nye forordningen inneholder mer omfattende og detaljerte prosedyrer for hvordan både medlemsstatene og Kommisjonen skal håndtere søknader om beskyttelse av geografiske betegnelser på alkoholsterke drikker. Blant annet inneholder den nye forordningen i artikkel 24 krav om at den medlemsstaten som mottar søknaden, skal vurdere om søknaden er gyldig, gjennomføre en nasjonal "høring" av søknaden med muligheter for innsigelser og ta stilling til eventuelle innsigelser. Dersom medlemsstaten mener at vilkårene for beskyttelse av betegnelsen er oppfylt, kan ("may" ikke "shall") den fatte en positiv avgjørelse og sende en søknad til Kommisjonen. Medlemsstatens positive avgjørelse skal gjøres offentlig tilgjengelig og enhver som har en legitim interesse av det skal kunne klage på avgjørelsen. Medlemsstaten skal også publisere produktspesifikasjonen som den positive avgjørelsen er basert på, elektronisk. Den nye forordningen inneholder også mer konkrete og tydelige bestemmelser om medlemsstatenes verifikasjon av samsvar med produktspesifikasjonen for beskyttede geografiske betegnelser (artikkel 38), overvåkning av bruken av beskyttede geografiske betegnelser (artikkel 39) og prosedyrene og kravene, planleggingen og rapporteringen av kontrollaktiviteter relatert til beskyttede geografiske betegnelser (artikkel 40) i tillegg til bestemmelsene om kontroll med alkoholsterke drikker mer generelt (artikkel 43). Eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser avhenger i stor grad av hvor mange nye søknader om beskyttelse av "norske" geografiske betegnelser på alkoholsterke drikker som vi mottar. Det er derfor vanskelig å si noe mer konkret om dette nå. Vi forventer imidlertid ikke at det vil komme et stort antall nye "norske" søknader med det første.

Nærmere om utkastet til endringsforskrift

Endringsforskriften som skal gjennomføre den nye basisforordningen om alkoholsterke drikker i norsk rett, skal fastsettes av Landbruks- og matdepartementet med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 9 første ledd om produktgodkjenning, innhold, sammensetning og kvalitet, § 10 annet ledd om merking, presentasjon og reklame, § 14 tredje ledd om opplysnings- og rapporteringsplikt, § 15 om dokumentasjon mv. og § 30 første ledd om beskyttede betegnelser, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790.

Den nye basisforordningen om alkoholsterke drikker vil bli gjennomført i norsk rett som sådan, ved endring i § 2 i forskrift om alkoholsterke og aromatiserte drikker mv. En delvis EØS-tilpasset, uoffisiell norsk oversettelse av den nye basisforordningen om alkoholsterke drikker, vil ved fastsettelse av endringsforskriften bli lagt til i forskrift om alkoholsterke og aromatiserte drikker mv. som såkalt "hjelpetekst".

Vi kan ikke se at det er nødvendig å legge ved et konkret utkast til endringsforskrift i denne sammenheng, utover forklaringen i de to avsnittene ovenfor.

Høringen

Høringssvar sendes inn via lenke på Mattilsynets internettsider. Høringssvarene vil bli lagt ut på samme sted.

Høringsfrist: 10. januar 2021.

Med hilsen

Merethe Steen
seksjonssjef merking og kvalitet

Vedlegg:

Forordning (EU) 2019/787 på engelsk